

NORGESMODELLEN – NYE KONTROLLPLIKTER

Anne Cathrine Jacobsen
Fagansvarlig arbeidslivskriminalitet

Offentlige oppdragsgivere har et særlig ansvar:

- Det offentlige kjøper varer og tjenester for ca **740 mrd. kroner** i året (SSB 2022)
- Det offentlige er en stor innkjøper og har et særlig ansvar for å sikre seriøsitet og anstendige lønns- og arbeidsvilkår hos sine leverandører

Hva betyr Norgesmodellen for offentlige innkjøpere?

- Norgesmodellen:
 - Nasjonale seriøsitetskrav for offentlige anskaffelser for å bekjempe og forhindre arbeidslivskriminalitet og sosial dumping
 - Formålet er å sikre sunnere konkurranse og et mer seriøst arbeidsliv
- Innført endringer i lov om offentlige anskaffelser:
 - Utvidede forskriftshjemler for å fremme arbeids- og sosiale forhold, samt bekjempe arbeidslivskriminalitet
 - Nye seriøsitetskrav og kontrollplikter innføres fra 1. januar 2024

Seriøsitetskrav – kontraktsvilkår som skal motvirke arbeidslivskriminalitet og sosial dumping

- Krav pålagt i lov og forskrift:
- Forskrift om offentlige anskaffelser:
 - Krav til begrensning av antall ledd i leverandørkjeden
 - **Krav om betaling via bank - kontrollplikt**
- Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår mv. i offentlige kontrakter:
 - Krav til lønns- og arbeidsvilkår - kontrollplikt
 - **Krav om obligatorisk tjenstepensjon – OTP - kontrollplikt**
 - **Krav til HMS-kort - kontrollplikt**
 - **Krav om kontraktsvilkår om informasjonsplikt og språkferdigheter**
- Forskrift om plikt til å stille krav om bruk av lærlinger i offentlige kontrakter:
 - Krav til lærlinger - kontrollplikt

- Veiledning fra DFØ:
- «Beste praksis for kontraktsoppfølging»
 - veiledning om nye seriøsitetskrav og kontrollplikter kommer

Basisnivå

Andre seriøsitetskrav:

- Seriøsitetskrav utover lovpålagte plikter:
 - Strengere krav enn anskaffelsesregelverket krever
 - Typisk i bygge- og anleggskontrakter og tjenestekontrakter med høy risiko for arbeidslivskriminalitet og sosial dumping
 - Flere ulike seriøsitetsmodeller

Avansert - oppdragsgivere som typisk har kapasitet og kompetanse til å følge opp slike spesialiserte kontraktsvilkår

Lav etterlevelsesgrad av eksisterende kontrollplikt:

Riksrevisjonen

- Virksomhetene har i **liten grad** etablert rutiner som sikrer etterlevelse
- Virksomhetene **kontrollerer i liten grad** lønns- og arbeidsvilkår

DFØ

- **Oppfølging av samfunnshensyn** som krav til lønns- og arbeidsvilkår, menneskerettigheter og miljø er de oppgavene som i **minst grad** ivaretas i kontraktsoppfølgingen
- Trenden er synkende fra 2020

Deloitte

- Virksomhetene stiller i større grad enn før strengere seriositetskrav i sine anskaffelser
- Kravene er **ikke nødvendigvis tilpasset realiteten** i virksomheten eller i aktuell bransje
- **Kravene følges ikke i tilstrekkelig grad opp**

Hva skal til for å øke etterlevelsen av eksisterende kontrollplikter og de nye kontrollpliktene som snart trer i kraft?

- KS, advokat Beatrice Dankertsen
Hennyng
- EBA, advokat Øystein Seljeflot

